

FinansdepartementetStatskontoret
Brottsförebyggande rådet

Uppdrag till Statskontoret och Brottsförebyggande rådet att stödja arbetet mot otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen

Regeringens beslut

Regeringen ger Statskontoret och Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att stödja arbetet mot otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen.

Statskontoret och Brå ska ta fram och sprida stödmaterial som kan användas för att förebygga och hantera otillåten påverkan i myndigheter under regeringen, kommuner och regioner. Statskontoret ska vara huvudansvarig för att genomföra uppdragets olika delar och för uppdragets redovisning. Brå ska bidra med den kunskap myndigheten har om otillåten påverkan och till att sprida framtagna stödmaterial inom ramen för sitt brottsförebyggande arbete.

Vid genomförandet av uppdraget ska Statskontoret inhämta synpunkter från Ekonomistyrningsverket, Polismyndigheten, Konkurrensverket och Upphandlingsmyndigheten, som också ingår i forumet för samverkan mot korruption. Statskontoret ska även inhämta synpunkter från de myndigheter som ingår i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Vid behov ska Statskontoret även ge andra aktörer möjlighet att lämna synpunkter, t.ex. Arbetsgivarverket, Sveriges Kommuner och Regioner och arbetstagarorganisationer.

Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Finansdepartementet) senast den 31 december 2024. Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 31 maj 2026.

Myndigheterna kan vid delredovisningen, och ska vid slutredovisningen, också redovisa eventuella behov av ytterligare åtgärder för att utveckla arbetet mot otillåten påverkan som de identifierat under genomförandet av uppdraget. De kan även lämna förslag till sådana åtgärder.

Bakgrund

Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2024 att korruption och otillåten påverkan är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Vidare aviserade regeringen att den avsåg ta fram en ny handlingsplan som tar ett brett grepp om arbetet mot korruption och otillåten påverkan.

I regeringens strategi mot organiserad brottslighet (skr. 2023/24:67) framhålls behovet av att bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan. Regeringen tydliggör i strategin att den offentliga förvaltningens skydd mot otillåten och otillbörlig påverkan behöver förstärkas så att integriteten i det offentliga beslutsfattandet värnas. Att otillåten påverkan genom hot, våld, trakasserier, skadegörelse, korruption och infiltration på olika sätt får fäste i samhället måste motverkas. Det är av yttersta vikt att skydda de grundläggande principer som en välfungerande förvaltning bygger på, såsom opartiskhet och lagstyre, men också att motverka tystnadskulturer och framväxten av parallella samhällsstrukturer. För att upprätthålla ett högt förtroende för den offentliga förvaltningen och välfärdssystemen måste medborgarna kunna lita på att verksamheten bedrivs på ett korrekt sätt, och på att offentliga medel inte används på felaktiga grunder.

Statskontoret har enligt förordningen (2007:827) med instruktion för Statskontoret i uppgift att främja och samordna både arbetet för en god förvaltningskultur i staten och arbetet mot korruption i staten. Statskontoret har även haft i uppdrag att främja arbetet mot korruption i den offentliga förvaltningen genom att ta fram stöd, inrätta ett forum för samverkan med andra expertmyndigheter på området och genom att följa upp myndigheternas arbete mot korruption (Fi2020/04961). Myndigheten har i rapporten Myndigheternas arbete mot trakasserier, hot och våld (Statskontoret 2018:19) identifierat framgångsfaktorer och utmaningar i de statliga myndigheternas arbete mot otillåten påverkan.

Brå har publicerat ett flertal rapporter som berör frågan om otillåten påverkan, däribland Möjliggörare för kriminella nätverk (2024:2) samt handboken Att förebygga och hantera påverkansförsök (2017). Brå har också i uppdrag att studera systemhotande aktörer och grupperingar som utövar otillåten påverkan mot förtroendevalda, politiska partier och beslutande församlingar (Ju2023/00880). I uppdraget ingår att komplettera myndighetens befintliga metodstöd med kunskap om systemhotande aktörer. Brå ansvarar även för att samordna och ge stöd till brottsförebyggande arbete.

Närmare om uppdraget

Statskontoret ska, i nära dialog med Brå, se över befintliga stödmaterial om arbetet mot otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen. Myndigheterna ska därefter analysera hur stödmaterialen kan utvecklas och vilka ytterligare stöd som behöver tas fram.

Med utgångspunkt i översynen och analysen ska Statskontoret, i nära dialog med Brå, utveckla stödmaterial för att förebygga och hantera otillåten påverkan i den offentliga förvaltningen. De ska tas fram i dialog med referensgrupper bestående av tänkta användare av materialet. Materialen bör bl.a. kunna användas av medarbetare, grupp- och enhetschefer och verksamhetsutvecklare. Materialen ska vara lätta att använda och omfatta kunskap och stöd som är praktiskt tillämpbara. De kan med fördel vara webbaserade.

Vidare ska Statskontoret och Brå ta fram en genomförandeplan som innefattar konkreta åtgärder för att sprida samt främja användandet av stödmaterialen hos de avsedda målgrupperna. Åtgärderna ska finansieras inom befintliga ekonomiska ramar. De ska särskilt riktas till myndigheter under regeringen samt till kommuner och regioner som enligt Statskontorets och Brås samlade kunskap och erfarenheter löper hög risk för otillåten påverkan eller är i behov av stöd i sådana frågor. Genomförandeplanen ska inkludera åtgärder för att aktivt främja att myndigheterna under regeringen använder stödmaterialen, t.ex. genom direktkontakt med myndigheterna eller särskilt riktade informationsinsatser. Statskontoret och Brå ska därefter sprida stödmaterialen i den offentliga förvaltningen i enlighet med genomförandeplanen.

Statskontoret och Brå ska vid delredovisningen muntligen redogöra för resultatet av översynen och analysen av det befintliga stödmaterialet samt redovisa ett utkast till genomförandeplan. Statskontoret och Brå ska lämna en gemensam slutredovisning av uppdraget till Regeringskansliet. Slutredovisningen ska omfatta en uppföljning av genomförandet av uppdraget.

På regeringens vägnar

Erik Slottnér

Elin Kaikkonen

Kopia till

Finansdepartementet/ESA och SFÖ

Justitiedepartementet/KRIM

Arbetsförmedlingen

Arbetsgivarverket

Ekobrottsmyndigheten

Ekonomistyrningsverket

Försäkringskassan

Konkurrensverket

Kriminalvården

Kronofogdemyndigheten

Kustbevakningen

Migrationsverket

Polismyndigheten

Skatteverket

Säkerhetspolisen

Tullverket

Upphandlingsmyndigheten

Åklagarmyndigheten

Sveriges Kommuner och Regioner